

Usnesení Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 22.01.1991, sp. zn. Tzv 49/90, ECLI:CZ:NS:1991:TZV.49.1990.1

Číslo: 58/1991

Právní věta: Ustanovení § 35 odst. 1 poslední věta tr. zák. nevylučuje, aby úhrnným (popř. souhrnným) trestem byl peněžitý trest bez trestu odnětí svobody i v případě, že trestní zákon ve zvláštní části s uložením peněžitého trestu výslovně nepočítá, jsou-li ovšem splněny podmínky podle § 53 odst. 2 písm. b) tr. zák. Při ukládání souhrnného trestu však nesmí být porušena zásada o nepřipustnosti uložit mírnější trest, než byl trest uložený rozsudkem dřívějším (§ 35 odst. 2 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud ČSFR

Datum rozhodnutí: 22.01.1991

Spisová značka: Tzv 49/90

Číslo rozhodnutí: 58

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Trest peněžitý, Trest úhrnný

Předpisy: 140/1961 Sb. § 35 odst. 1
§ 35 odst. 2
§ 53 odst. 2 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 58

Ustanovení § 35 odst. 1 poslední věta tr. zák. nevylučuje, aby úhrnným (popř. souhrnným) trestem byl peněžitý trest bez trestu odnětí svobody i v případě, že trestní zákon ve zvláštní části s uložením peněžitého trestu výslovně nepočítá, jsou-li ovšem splněny podmínky podle § 53 odst. 2 písm. b) tr. zák. Při ukládání souhrnného trestu však nesmí být porušena zásada o nepřipustnosti uložit mírnější trest, než byl trest uložený rozsudkem dřívějším (§ 35 odst. 2 tr. zák.).

(Usnesení vojenského senátu Nejvyššího soudu ČSFR z 22. 1. 1991 sp. zn. [Tzv 49/90](#))

Nejvyšší soud ČSFR zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSFR, protože porušení zákona shledáno nebylo.

Z odůvodnění:

Rozsudkem vojenského obvodového soudu v Brně ze dne 21. 6. 1990 byl voj. v zál. K. H. uznán

vinným trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. v souběhu s trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Podle skutkových zjištění soudu I. stupně se těchto činů měl dopustit tím, že dne 26. 3. 1990 kolem 21.00 hod. v budově hlavního nádraží ČSD v Brně po předchozích vulgárních slovních urážkách napadl fyzicky hlídku SOOŽ ve složení pprap. Z. D., rtn. Z. S. a rtn. L. S., odmítl jim předložit na vyzvání osobní doklady a kladl při předvádění odpor, takže muselo být proti němu použito tzv. mírnějších prostředků. Za to byl odsouzen podle § 155 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na 6 měsíců nepodmíněně a pro jeho výkon byl zařazen do vojenského nápravného útvaru. Podle § 72 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. mu bylo dále uloženo ochranné protialkoholní léčení v ambulantní formě.

Na základě odvolání obviněného voj. K. H. vyšší vojenský soud v Táboře rozhodl rozsudkem ze dne 12. 9. 1990 tak, že napadený rozsudek soudu I. stupně zrušil v celém výroku o trestu a při nezměněném výroku o vině uložil obviněnému podle § 155 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. a § 53 odst. 2 písm. b) odst. 3 tr. zák. peněžitý trest ve výši 5000,- Kčs. Podle § 54 odst. 3 tr. zák. dále stanovil náhradní trest odnětí svobody na jeden měsíc. ostatní výroky napadeného rozsudku zůstaly nedotčeny.

Proti uvedenému rozhodnutí vyššího vojenského soudu v Táboře podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. generální prokurátor ČSFR stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného. Namítal v ní porušení zákona v ustanoveních § 35 odst. 1 tr. zák. a § 155 odst. 1 tr. zák. Zásadní pochybení rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona je spatřováno v tom, že vyšší vojenský soud uložil pouze peněžitý trest za více trestných činů, z nichž u závažnějšího trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 tr. zák. lze uložit pouze trest odnětí svobody. Vyplývá to z textu ustanovení § 35 odst. 1 tr. zák., který stanoví kategoricky zákaz použití jiného trestu než trestu odnětí svobody v těchto případech. Stížnost pro porušení zákona vytýkala napadenému rozhodnutí nepřipustně extenzivní výklad ustanovení § 53 odst. 2 písm. b) tr. zák., který se dostává do rozporu s výslovným ustanovením § 35 odst. 1 tr. zák. Proto v závěru tohoto mimořádného opravného prostředku generální prokurátor ČSFR na vrhl, aby Nejvyšší soud ČSFR podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem vyššího vojenského soudu v Táboře byl porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 1 tr. zák. a § 155 odst. 1 tr. zák. ve prospěch obviněného, aby toto rozhodnutí podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSFR z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo. Dospěl k závěru, že zákon porušen nebyl.

Pokud jde o průběh trestního řízení, které předcházelo rozhodnutí vyššího vojenského soudu v Táboře, ze spisového materiálu se podává, že soudy obou stupňů postupovaly v souladu se zákonem. Jejich závěry o vině obviněného se opírají o řádně zjištěný skutkový stav a ten našel výraz v odpovídající právní kvalifikaci. Nejvyšší soud ČSFR pak nezjistil porušení zákona ani ve výroku o trestu v rozsudku vyššího vojenského soudu v Táboře, pokud jím byl uložen peněžitý trest ve výměře 5000,- Kčs s náhradním trestem odnětí svobody na jeden měsíc.

Podle § 53 odst. 1 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. (dále jen tr. zák.) může soud uložit peněžitý trest ve výměře od 2000,- Kčs do 1 000 000,- Kčs, jestliže pachatel úmyslnou trestnou činností získal nebo se snažil získat majetkový prospěch. Podle § 53 odst. 2 tr. zák. může soud tak učinit i bez podmínek odst. 1, ovšem pouze v případě, že podle písm. a) tento zákon ve zvláštní části uložení tohoto trestu dovoluje, nebo podle písm. b) ukládá-li jej za trestný čin, u něhož horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje tři léta, a vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a možnosti nápravy pachatele trest odnětí svobody současně neukládá. Podle § 53 odst. 3 tr. zák. může být peněžitý trest uložen jako samostatný trest, jestliže vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a možnosti nápravy pachatele uložení jiného trestu k dosažení účelu trestu není třeba.

Jak vyplývá ze znění ustanovení § 53 odst. 2 písm. a) tr. zák. a ustanovení § 53 odst. 2 písm. b) tr. zák. a z jejich vzájemného porovnání, lze uložit peněžitý trest bez trestu odnětí svobody i v případě, že ve zvláštní části trestní zákon neobsahuje v příslušné skutkové podstatě výslovnou možnost uložení peněžitého trestu. Tak je tomu i v ustanovení § 155 odst. 1 tr. zák. které bylo v daném případě použito pro uložení úhrnného trestu ve smyslu § 35 odst. 1 tr. zák. Podle § 155 odst. 1 tr. zák. bude pachatel trestného činu útoku na veřejného činitele potrestán odnětím svobody až na tři léta. Protože tato zákonná sazba nepřevyšuje tři léta, obecně nic nebrání tomu, aby i takovému pachateli byl uložen peněžitý trest bez trestu odnětí svobody, jestliže zároveň splňuje ostatní podmínky § 53 odst. 2 písm. b) tr. zák. Posledně citované ustanovení totiž rozšiřuje celý sankční systém uvedený ve zvláštní části trestního zákona o možnost uložení peněžitého trestu i tam, kde to není výslovně uvedeno. Proto lze uzavřít, že pro pachatele trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 tr. zák. tento zákon nestanovuje pouze trest odnětí svobody, ale umožňuje aby mu byl uložen i trest peněžitý.

S přihlédnutím k předchozím závěrům nutno aplikovat i ustanovení § 35 odst. 1 tr. zák., konkrétně jeho poslední větu, v němž je stanoveno, že odsuzuje-li soud pachatele za dva nebo více trestných činů, uloží mu úhrnný trest podle toho zákonného ustanovení, které se vztahuje na trestný čin z nich nejprísněji trestný; vedle trestu přípustného podle takového ustanovení lze v rámci úhrnného trestu uložit i jiný druh trestu, jestliže jeho uložení by bylo odůvodněno některým ze souzených trestných činů. Jsou-li dolní hranice trestních sazeb odnětí svobody různé, je dolní hranicí trestu nejvyšší z nich. Stanoví-li tento zákon na některý z takových trestných činů pouze trest odnětí svobody, nemůže být úhrnným trestem jiný z trestů uvedených v § 27 jako trest samostatný.

Slovy „tento zákon“ v poslední větě citovaného ustanovení se nepochybně rozumí trestní zákon jako celek, tedy jeho obecná i zvláštní část, protože jinak by musela být použita taková formulace, z níž by jednoznačně vyplývalo, že je nutno vycházet pouze ze zvláštní části trestního zákona, popř. z příslušné sankce výslovně uvedené pro určitou skutkovou podstatu (srov. např. znění § 53 odst. 2 písm. a) tr. zák.). Jak již bylo uvedeno, trestní zákon jako celek umožňuje za trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 tr. zák. uložit peněžitý trest i bez trestu odnětí svobody za splnění podmínek § 53 odst. 2 písm. b), popř. i odst. 3 tr. zák. Nic proto nebrání soudu, aby tak učinil i v případě, že jde o trest úhrnný (nebo souhrnný – § 35 odst. 2 věta první tr. zák.), přičemž ustanovení § 35 odst. 1 poslední věta tr. zák. na zmíněný trestný čin nedopadá. Při ukládání souhrnného trestu však nesmí být porušena zásada o nepřípustnosti uložit mírnější trest, než byl trest uložený rozsudkem dřívějším. Protože ani druhý ze sbíhajících se trestných činů (trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.) nebránil v posuzovaném případě v uložení peněžitého trestu bez trestu odnětí svobody, nelze vyššímu vojenskému soudu v Táboře vytýkat porušení zákona v tom směru, jak je uvedeno ve stížnosti pro porušení zákona, neboť i jinak byly podmínky § 53 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zák. splněny.

Nejvyšší soud ČSFR se tedy mohl zabývat pouze otázkou, zda trest uložený v napadeném rozhodnutí odpovídá všem zákonným kritériím podle § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. Porušení zákona v tomto směru by ovšem bylo možné vyslovit pouze za podmínek § 266 odst. 2 tr. ř., jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu. V další části odůvodnění pak Nejvyšší soud ČSFR rozvedl, proč ani takové porušení zákona neshledal.